

ТЕЗИ ДО КОНЦЕПЦІЇ проекту з модернізації активів операторів ринку харчових продуктів відповідно до вимог ЄС

Базові засади

Аграрний сектор, сфера переробки аграрної сировини в ланцюгах доданої вартості, виробництво готових харчових продуктів мають потужний потенціал, який є завеликим для внутрішнього ринку України. Однак вихід на зовнішні ринки, прискорений розвиток експорту суттєво ускладнені наявністю нетарифних бар'єрів, пов'язаних з вимогами, стандартами та належними практиками, дотримання яких вимагається на ринках ЄС та інших країн світу. На етапі реалізації запровадження оновленої спільної аграрної політики ЄС, Зеленого курсу ЄС, боротьби із змінами клімату, роль бар'єрів, пов'язаних з необхідністю виконання встановлених вимог буде лише збільшуватися.

Проблема

Наразі український аграрний та харчовий бізнес не усвідомлює повною мірою наявність зазначених проблем і не готовий до їх подолання. В той же час питання повоєнного відновлення аграрного та харчового бізнесу стоїть досить гостро, а отримання фінансування та інвестицій від міжнародних партнерів можливо лише за умови дотримання визнаних міжнародною спільнотою стандартів та належних практик. Тож розвиток аграрного і харчового експорту можливий лише за умови усвідомлення та подолання нетарифних бар'єрів, пов'язаних з умовами допуску продукції на міжнародні ринки.

Шлях вирішення

Для відродження і нарощування експортного потенціалу аграрного і харчового сектору потрібно залучити кредит від Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) на модернізацію активів відповідного бізнесу - в першу чергу малого та середнього. Цей кредит має бути занурений в інформаційно-дорадчу інфраструктуру, органічною складовою частиною якої є спільнота тренерів та консультантів у сфері безпечності харчових продуктів об'єднаних в тренерську мережу КДК.

Проект реалізується завдяки підтримці Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (FSTP) для його членів і фінансується Європейським Союзом в рамках підтримки громадянського суспільства в регіоні. Форум громадянського суспільства Східного партнерства підтримує проекти своїх членів, які сприяють досягненню місії та цілей Форуму. Гранти доступні для організацій громадянського суспільства з країн Східного партнерства та ЄС.

Ключові сфери підтримки – демократія та права людини, економічна інтеграція, навколишнє середовище та енергетика, контакти між людьми, соціальна та трудова політика.

Окремі думки, наведені у даному документі є виключною відповідальністю ГО Аналітичний центр Аграрного союзу України і жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу

Передумови

Прецедент отримання Україною кредиту ЄІБ для аграрної галузі вже існує. У 2015 році Україні було надано кредит у 400 млн. євро, який мав бути спрямований на реалізацію стратегії розвитку аграрного сектору на 2015-2020 роки. Цей кредит довго перебував в замороженому стані, оскільки стратегія так і не стала затвердженим нормативним документом і кредитувати було, власне, нічого. У 2019 році концепція кредиту була змінена: з української сторони з'явився партнер в особі Укрексімбанку, який зі свого боку резервував ще 400 млн. євро, а сам кредит був перепрофільований на розвиток ланцюгів доданої вартості у переробці, логістиці, постачанні ресурсів, техніки та послуг у галузі зернових та олійних культур та у рибному господарстві, включаючи аквакультуру. На підтримку кредиту тоді ж був започаткований ще й грантовий проект «Технічна допомога на підтримку впровадження операції «Основний кредит для аграрної галузі – Україна». У завдання цього проекту входило надання перед- і пост кредитної підтримки банкам-партнерам і позичальникам.

Однак кредит ЄІБ не вдалося реалізувати також і в модернізованому вигляді. Зрештою з початком війни його кошти були спрямовані в бюджет країни, і зараз все має знову починатися «з чистого листа» в плані надання кредиту. Однак попередній досвід свідчить про те, що залучення національної банківської системи в якості інфраструктури і надання не достатньо чітко визначеної технічної підтримки виявляється недостатньо для успішного освоєння кредиту. Потрібна повноцінна інформаційно-дорадча інфраструктура, яка б інформувала б бізнес стосовно сучасних вимог, які відображені в умовах надання фінансових ресурсів та супроводжувала б його при виконанні таких вимог. Зрештою, саме такий підхід відповідає підходам оновленої спільної аграрної політики ЄС і набуває особливого значення для України на етапі набуття членства в ЄС.

Формат міжнародної допомоги

Міжнародна спільнота вже визначилася з механізмами надання післявоєнної підтримки і виклала її у зверненні Єврокомісії до вищих органів ЄС «Ukraine relief and reconstruction». Там передбачається відбудова країни у відповідності до останніх європейських політик, стандартів та практик і наступна тісна інтеграція України в світову економічну систему. Виконання цих завдань має бути забезпечене коштами міжнародної спільноти і інформаційно-дорадча інфраструктура сприятиме ефективній реалізації таких планів.

Відновлення сфери харчового бізнесу

Вирішення проблеми розвитку експортного потенціалу аграрного та харчового бізнесу на етапі євроінтеграції та відповідно до вимог ЄС може бути досягнуто шляхом формування проекту «Модернізація активів аграрного та харчового бізнесу відповідно до вимог ринків ЄС» і залучення кредиту від міжнародних фінансових інституцій, перш за все від ЄІБ, на його реалізацію в рамках механізмів підтримки післявоєнної відбудови України.

Кредит має бути доповнений грантовим проектом «Інформаційно-дорадчий супровід модернізації активів аграрного та харчового бізнесу відповідно до вимог ринків ЄС», мета якого полягає у створенні і налагодженні функціонування системи інформаційно-дорадчого супроводу модернізації активів бізнесу.

Кредит надається через міжнародні та вітчизняні банки, які співпрацюють з ЄІБ на визначених ним умовах. Ці умови містять вимоги щодо дотримання отримувачами коштів стандартів та правил національного законодавства та *acquis* ЄС.

Параметри фінансування

Обсяги та умови кредиту, залученого на реалізацію проекту «Модернізація активів аграрного та харчового бізнесу відповідно до вимог ринків ЄС» можуть бути такими самими, як і для Основного кредиту для аграрної галузі у версії 2019 року: 800 млн. євро траншами від 10 до 20 млн євро, і загальним строком, який регулюється умовами договору, але не менше 3,5 років.

Обсяги доповнюючого гранту, мають становити 0,2-0,5% суми кредиту – орієнтовно до 4 млн євро. Оскільки виконання грантового проекту має закласти умови для успішної реалізації кредиту, часовий зсув між початком грантового проекту та початком реалізації кредиту має становити не менше 9 місяців.

Формування інформаційно-дорадчої інфраструктури має починатися на грантових засадах з плануванням її наступного переходу на самокупність (можливо з дотаціями від держави в рамках гармонізації САП ЄС).

Реципієнти та бенефіціари

Реципієнтами кредитного проекту «Модернізація активів аграрного та харчового бізнесу відповідно до вимог ринків ЄС» є юридичні особи та фізичні особи-підприємці, зареєстровані згідно чинного законодавства України, які працюються в аграрному секторі, сфері переробки аграрної сировини в ланцюгах доданої вартості, виробництві готових харчових продуктів (коди КВЕД 01.1-01.6, 03.1-03.1, 10.1-10.9, 11.0, 46.2-46.3, 47.2, 47.8-47.9).

Вони ж є і основними бенефіціарами грантового проекту «Інформаційно-дорадчий супровід модернізації активів аграрного та харчового бізнесу відповідно до вимог ринків ЄС».

Фронт робіт для мережі КДК

	Діяльність	Джерело ресурсів
1	Зміцнення інституційної та ресурсної спроможності тренерської мережі КДК	Грантовий проект
2	Формування тренерських/консультаційних продуктів	Грантовий проект
3	Розвиток інфраструктури ринку тренінгових та консультаційних послуг	Грантовий проект
4	Проведення тренінгів для операторів ринку харчових продуктів	Кредитний проект
5	Надання консультацій операторам ринку харчових продуктів щодо формування/модернізації активів	Кредитний проект